

Győri László

Böszörményi

Negyven tizenhét-húszéves fiút zúdítottak be a laktanya szobáiba, mert a belvárosi lánykollégium teteje be akart szakadni, s nem akadt más kiút, a lányokat ki kellett menekíteni a fiúk helyére, őket pedig egy erdőséli laktanyába költöztetni. Minden szoba irdatlan nagy hodály, amelyben negyven tábori vaságy sorakozott kettesével, egymás fölött két oldalon, a harmadikon az ablakok nyíltak. A fiúkat nem is egy, három kollégium dobta ki, egy bölcsész, egy jogász, egy természettudományis. A vizsgákat még onnan rakták le, aztán február elsején ott kellett hagyni, alig szokták meg egymást, máris szedték a motyót, azt a kevés felső-, alsóruházatot, azt a néhány könyvet, amivel berendezkedtek, s indultak kifelé szörnyű messzire, ki a Fácánosba. A fiúkat hiába hívták össze még a vizsgaidőszak elején, hogy előkészítsék őket a változásra, nem akarták a fordulatot elfogadni, morgolódtak, gyűlt bennük a méreg. Igaz, csak elsősök voltak, még nem vetették meg igazán a lábukat az egyetemen, egyelőre még örültek, hogy egyáltalán bejutottak, de azért máris úgy érezték, méltatlanság éri őket.

Ha méltatlanság például ezután nem fél nyolckor, hanem már hétkor elindulni az első órára. Hogy így van, hogy valóban legalább hatvan perc az út az erdőséltől a Duna-partig, Nagyalásonyi is megtapasztalta. Négyen indultak el a kollégiumból, négy vidéki, egyforma szakos gyerek két szomszéd szobából, hogy elfoglalják a száműzetés helyét. Kellettek is hozzá négyen, mert egyik sem ismerte még annyira a várost, hogy tévelygés nélkül eligazodjon a járatok rendjében. Nagyalásonyi egy furnérlemezről összeszögezett katonaládaszerűségbe dögönyözte be a holmiját, annak is készült, a bátyja bevonulására, katonaládának. Háromszor is át kellett szállni, s még mindig messzire csattogtak a laktanyától. A villamos egyenesen vitt, aztán tett még egy kanyart, átbújt egy híd alatt, s feltűnt egy cifra, fából faragott ikerépitmény, egy jobbról, egy pedig balról, szecessziós, békebeli, amikor még ráértek fűrészelgetni, farigcsálni, amikor még adott magára a villamostársaság. Kétfelől hegyoldal fogta be a völgyet, azon kellett elindulniuk fölfelé. Mire a hosszú, magas, szögesdrót tetejű falba vágott kapuhoz értek, jól megizzadtak, kétségbeesetten néztek újra meg újra vissza, hogy ezt az utat most már minden nap újra meg újra meg kell tenniük. A kapun belül szabályos őrszoba volt, onnan szóltak ki nekik, onnan igazították el őket első emeleti lakhelyükre, a szobába, ahol ezután élni fognak. Hatalmas timpanon alatt bújtak be az épületbe, nem sajnálták belőle a téglát, a lépcsőház is olyan tágas volt, hogy dörögve visszhangzott. Igaz, ők meg a hangjukat nem sajnálták, ha már van hová ordítani. Hiába siettek első nap, hogy jó helyet csikarjanak ki maguknak, hiszen egyáltalán nem mindegy, hogy másfél évig, ahogy számították, annyi időre, az ablak, a fény felé esik-e a párna, a földszinten van-e az ágy, vagy úgy kell folyton felmászni az emeletre, hiába, már nyüzsgöttek odabent, s mind csupa ismeretlen. Ilyenkor nincs szolidaritás, békés megegyezés, az ügyesség, a gyorsaság dönt, s ha úgy hozza, egy-egy oldalba taszítás, egy-egy vad mozdulat intézi el, kit hová vet a sors. Nagyalásonyi, a bölcsész, sem számíthatott valami fensőbb igazságtevőre, az az övé, amit magának kiügyeskedik vagy kiperel. Még akadt egy-két földszinti fekhely, igaz, a sötétebb oldalon, de inkább egy felsőre hajította a kabátját a naposabb részen, s már kapta is a faládát, hogy az előtérben szintén kiküzdjön egy helyet a nap alatt, a vasszekrényekben egy fülkét, ahová berakhatja a holmiját. Úgy ítélte, kevesebb a fülke, mint ahányan vannak, emiatt aztán fölöttébb megkönnyebbült, hogy még választhatott is: nem egy alsó rekeszbe kényszerült, sőt még a szobától való távolságot is lerövidíthette. A faláda terjedelmesebb volt annál, mintsem hogy becsúszathassa, kivett hát néhány könyvet, néhány fehérneműt, azzal jelezni, elfoglalta. Mások is gyarmatosítottak, csattogtak a vasajtók, hajigálták be, ami elsőnek a kezük ügyébe akadt. S már dulakodtak is: – Eredj a fenébe, nem látod, hogy én már berakodtam ide?! Nagyalásonyinak szerencsére nem kellett erőszakoskodnia, ki tudja, miért, akörül a rekesz körül senki sem használta sem a könyökét, sem a hangját. Be akarta zárni, látta, más rekeszek ajtájában kulcsok meredeznek, de nem talált hozzá sehol sem kulcsot. Kereste a földön, hátha kicsúszott, végigtapogatta a rekesz alját, hiába, úgy kellett hagynia lezáratlanul a birodalmát. Nyugtalanzkodott, ettől a sereg vadembertől nem sok jót remélt. Bizalom? Ugyan! A jogászokról rosszakat hallott, bárkin

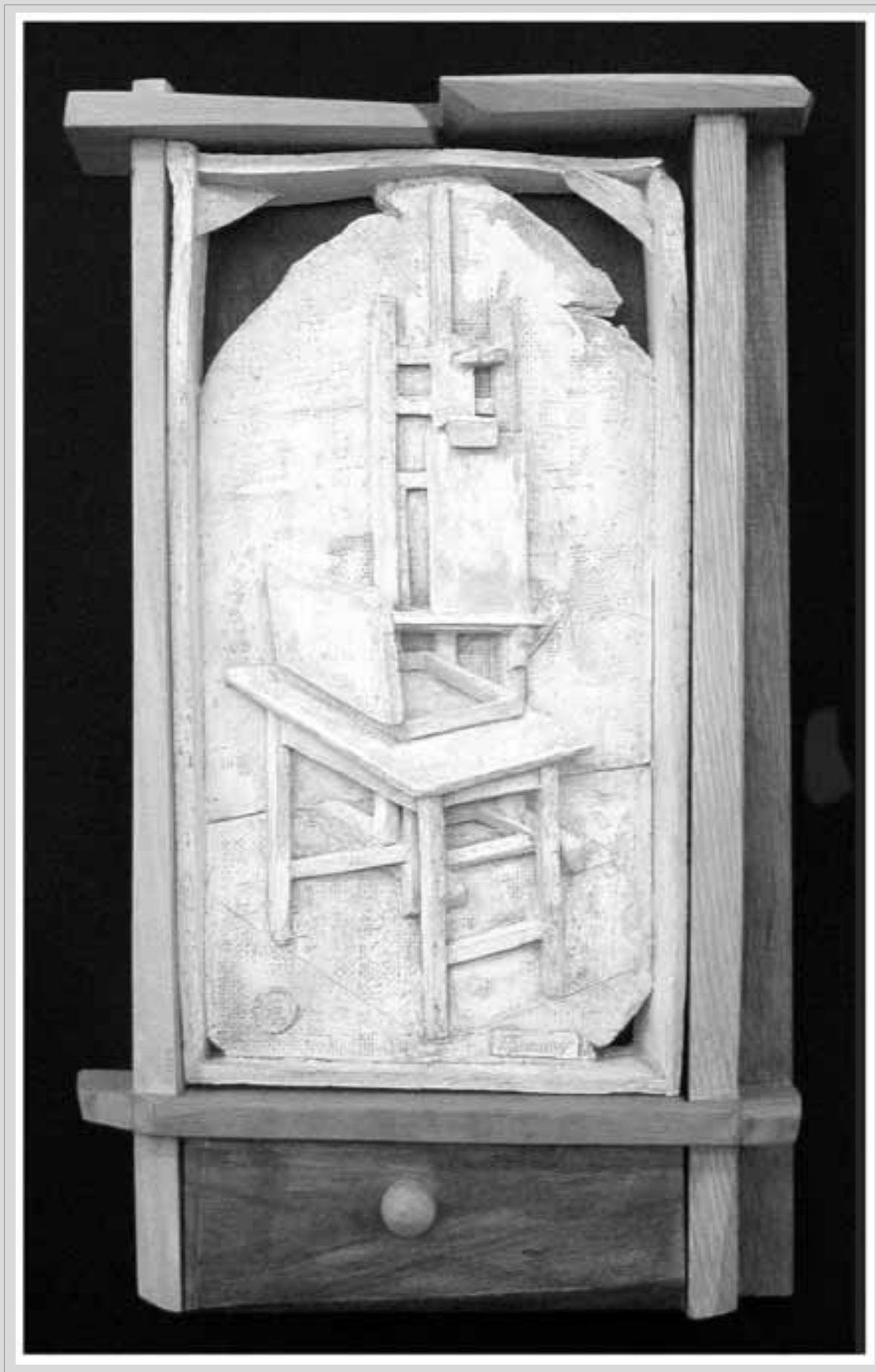
átgázolnak, a fizikusok sem valószínű, hogy szelíd irodalmon élnek, jó lesz résen lenni. Ezek akkora lovak, hogy végigcsúszik a kövön, ha behúznak egyet neki. Végül is, gondolta, minek az ördögöt a falra festeni, elcsitult körülötte a zaj, némán rakosgatott mindenki, ő is lecsillapodott, s fogta a faládát, betaszította az ágy alá, ma nem ért rá szépen, békésen, gondosan bepakolni, még szótáraznia kellett a franciát, sőt mi több, be is kellett magolnia; holnap első óra. Az alsó ágyon egy nagy homlokú, gúnyoros tekintetű fickó hevert féloldalt, s egy sárga jegyzetet lapozgatott. Bemutakoztak, mások egyelőre idegen térben maradtak, noha egy nagy társaság például már az ulti szavait harsogta: betli, rebetli, tököt bele, a társaságban az egyik lehangosabb a Krúdy nevű fiú volt, akit nemcsak Krúdynak hívtak, hanem a Nyírségből is érkezett, s Krúdy-novellákat szeretett volna írni, bár az égvilágon semmi szál nem kötötte hozzá. – Megölte apját, anyját, hogy részt vehessen az árvák vacsoráján, duritmars! – nyerítette el magát. Ez a Krúdy egy szakra járt vele, eddig ugyanúgy ismeretlen volt neki az egész szoba, mint ő neki, s lám, ukk-mukk-fukk, máris a társaság lelke. Na, mindegy, szerencsés alkat, gondolta, s fogta a szótárt, a könyvet, a füzetet, s elvonult a hideg tanulóba. Az, ha lehet, még a lakószobánál is öblösebb volt, a rideg mettlachin csótlábú asztalok igyekeztek rendet tartani, glédában állni, katonásan, egyelőre még senki sem bolygatta meg őket, csak néhányan ültek elszórva előttük, egymástól minél messzebbre. Egy egész zászlóalj befért volna eléjük, furcsa elképzelésnek tartotta, zászlóaljban, egy ütemre a magyar nyelv finnugor alapjait elsajátítani, mindegy, most még úgysem az van soron, lássuk hát azt a franciát. Másnap délután sokkal később érkezett haza, mint ahogy szeretete volna, hazakísért egy lányt a város ellenkező szögletébe, jó két órát villamosozott, mire kiért az erdőszélre. Jegyzetei, fehérneműi a földön heverték szanaszét, s egy nyakkendő, öltönyös, piperkőc fiú bal kezében épp egy köteg inget tartott, jobbjaival pedig az ő szekrényébe csúsztatva be őket pedánsan egymás után. – Ez az én szekrényem, nem láttad, hogy lefoglaltam?! Benne voltak a könyveim, te meg kihajigáltad őket! – Tessék? Nekem beszélsz? – fordult feléje a fiú. – Igen, elvetted a szekrényemet! – Kérlek, én ugyan nem, ez a szekrény üres volt. – Már hogy lett volna üres, ki szórta volna ki belőle a holmimat, ha nem te?! – Mondom, hogy üres volt! Azt se tudom, miről beszélsz. Nem szoktam a másokét elvenni. – Hát most már tudod, hogy mégis. Légy szíves add vissza, én már akkor elfoglaltam, amikor te még nem voltál sehol. – Dehogy adom, miket nem beszélsz? – azzal behajította a rekesz ajtaját, s ráfordította a kulcsot. – Nem hagyom annyiban, nem azért foglaltam le, hogy mások belebújjanak. – Túl arrogáns vagy, kérlek, nem gondolod?! – Mérges volt, hiába igyekezett tegnap délután elrendezni az életét, ez az alak most véget vetett neki. Körülnézett, hátha segítséget kap valakitől, hátha valaki igazolni tudná a jogait, az a fiú azonban, aki egy kicsit arrébb tett-vett, s tanúja volt a viszálynak, közönyösen pillantott rá, úgy, mintha semmit sem hallott volna az egészből. – Ki ez a fickó? – fuldokolt a dühtől. – Egy jogász, évfolyamtársam. De mit hőzöngsz úgy, jobb lenne, ha abbahagynád! Keress magadnak egy másik helyet, ahogy én is. Azt hiszed, csak téged túrtak ki? Engem is. Na és? Lökj arrébb te is valakit!

Arrogáns? Nyilván azt akarta vele mondani, hogy szemtelen, pofátlan pimasz. Tehát arrogáns! Ezt a művelt szót jó lesz megjegyezni, hogy egyszer még visszaadja. Bosszút esküdött, a méreg belé vájta magát, s már ha rátekintett, reszketett a haragtól. Örök időkre megjegyezte a nevét: Böszörményi Elődnek hívták, bíró volt az apja, de már meghalt; otthon még három kisebb testvérét nevelte az anyja. Többet nem is óhajtott róla tudni, nem jó, ha az ellenségnek emberi arca van.

A laktanyában egészen elvadultak. Minden reggel fél nyolckor – hajnalok hajnalán – egy busz vitte volna őket a városba, eleinte még úgy-ahogy meg is telt, néhány hét múlva azonban már alig néhány gyerek görnyedt rajta álmosan, s két hónapra rá meg is szüntették a fuvarozást, csődöt mondott az előzőkeny igyekezet. A hálószobában éjfélig dühöngtek az ultipartik, nem is egy, olykor három asztalnál is verték a kártyát, akik aludni akartak, hiába forgolódtak dühösen, húzták fejükre a kincstári párnát, hiába ordítottak rájuk, végül meg kellett adniuk magukat a sorsnak: az ultizók mindenkit lehengereltek. Ha még üveg is került az asztalra, ami szigorúan tilos volt, végleg felbolydult a hálóterem. Sokan az utolsó villamossal szállingóztak haza, másnap jóformán az egész bagázs tízig-tizenegyig döglött az ágyban, akkor aztán nagy nehezen összeszedelőzködtek, hogy legalább az ebédet elérjék a menzán, s késő estig az egyetem koszos, kopott termeit járták egy-egy előadás, egy-egy szeminárium erejéig, vagy a városban kóboroltak, ki-ki a maga törzshelyeit, a presszókat, a kocsmákat, a kávéházakat váltogatva sötéten, komoran. A Moszkva téren cigarettavégeket szedegettek ki a talpfák, a kódarabok közül, az emberek megbotránkozva nézték őket, mert akkor még kevés volt az otthontalan csavargó, akiket később

csövesnek fog hívni a köznyelv, s a csikkzedezetés még igen alantas cselekedetnek számított. – Nem szégyelli magát? – szóltak rá, amikor valaki lehajolt. – Nem! – mondta, s tovább vizslatott a csutkák után. Volt, aki megfogadta, addig nem húzza le a fejéről a bordó svájcisapkát, amíg ebben az átkozott kísértetkastélyban lakatja a nagy magyar egyetem. Voltak, akik addig hordták ugyanazt a zoknit, amíg le nem rohadt a lábukról. Voltak, akik a villamostól hazafelé minden este verseket üvöltöztek a sziklák alatt: *Azt mondd, hogy margaréta? Azt mondom, hogy marharépa!*

Nagyalásnyi akkor még nem cigarettázott, nem űzte a szeszipart, egyedül egy lányra költötte az idejét, eléggé hasztalanul, s ha a lány egy-egy délután elrúgta magától, hová mehetett volna máshová, ha már könyvtárba sem kellett bebújni, mint haza, a laktanyába. A kalauzlány vissza-visszatért hozzá, még le is ült vele szemközt, beszélgettek, de a fiúnak nem nyílt ki a szeme, hogy tetszik neki, csak egy szót kellene kiejtenie, s a lány már futna is utána. A szobában senki sem volt, csak földre szórt jegyzetek, székhátra hajigált ingek, nadrágok, pulóverek népesítették be. Lefekszem, olvasok, határozta el, fogta a poharát, fogkefét, s vállára vetett törülközővel kiballagott a fürdőszobába. A mosdókagylósoron, az ablak felől csobogást, prüszkölést hallott, Böszörményi csapkodta magára a vizet. Nem köszöntek egymásnak, váratlanul egy térbe kerültek ugyan, de már egyikük sem hátrált ki belőle. Nagyalásnyi elfordult, teleeresztette a poharát, a kefére krémet nyomott, s elkezdte sikálni a fogát. A kefe ide-odasurrogott, Böszörményi előtt pedig egyenletes hangon csurgott a vízszugár. Hirtelen csattanást hallott, vagy inkább olyan félpuha-félkemény puffanást. Oldalra kapta a fejét: Böszörményi hanyatt a kőre zuhant, hallotta, ahogy a koponya nekivágódik a mettlachinak. Megrémült. A törülközőt lehajította a válláról, a poharat, a fogkefét a mosdóra lökte, s odarohant a testhez. A test átkeményedve rángatózott a kövön, az arc elkékült, egészen sötéten, a szem csodálkozva meredt a mennyezetre, a száj kinyílt, s fehér hab tódult ki rajta gomolyogva. Főlé hajolt. – Emeld föl a fejem, vigyél be az ágyra – hörögte. Megfogta a hóna alatt, s mint egy hullát, behúzta a hálószobába. Fölemelte az ágyra; elég sokáig kínlódott vele, de azért a végén sikerült neki. – Hideg vizes törülközőt! A szívemet! Dörzsölj! – suttogta csorba ajakkal. Nagyalásnyi kirohant, törülközőjét a mosdóba vágta, s teljes erőből megtekerte a csapot. Levonta szájáról a habot, a homlokát, a halántékát, a mellét sorba végigfente a hideg frottírral, a hab még mindig újra meg újra kitolult, a buborékpamacs lecsüngött, s elindult lefelé a szája szélén. – Még – suttogott ismét. – Nincs valami gyógyszered? – kérdezte tőle Nagyalásnyi. – Nincs, de mindjárt elmúlik. – S lassan-lassan csakugyan elállt a hab, a test elernyed, az arc halványodni kezdett, sötétlilából természetes színre váltott, a szem is megmozdult. Böszörményi eszméletre tért, felpillantott, megismerte, látta, hogy Nagyalásnyi áll fölötte. – Légy szíves, vizezd be még egyszer a törülközőt! – mondta neki. – Most már jobban vagyok, csak a törülközőt légy szíves még egyszer. Elmúlik, ne is törődj velem! Nagyalásnyi felkapaszkodott a fehér vaságyra, s fáradtan elaludt. Betlikre, negyven piros százakra, arrogáns kártyacsattogásra ébredt, nézte a különös mennyezetet, azután újra aludni, aludni, nem lenni próbált.

Farkas Ferenc
Barcsay
fehér samott